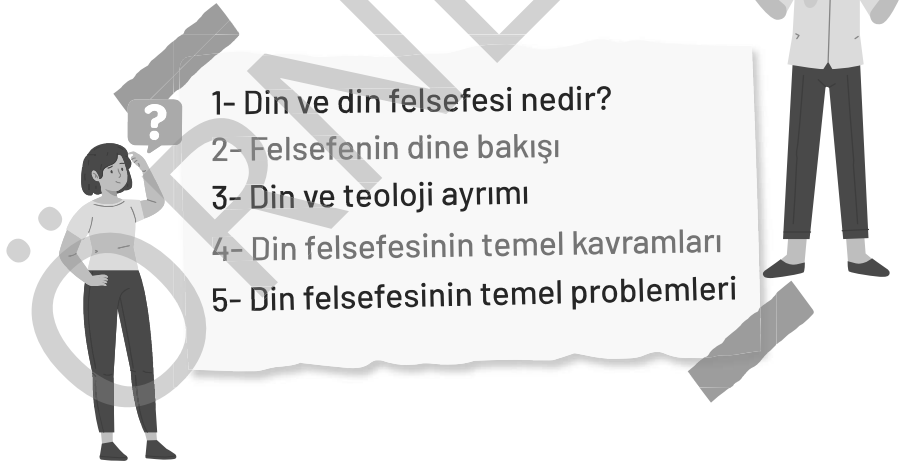

DİN FELSEFESİ

BU ÜNİTEDE NELER ÖĞRENECEĞİZ?

Din Nedir?

Din: Tanrının emrettiği bilgilere uygun yaşamayı teklif eden bir ahlak sistemidir.
Din: Hayatı anlama ve anlamlandırma çabasıdır.

Din Felsefesi Nedir?

Dini konu edinen, dinin temellerini ve öğelerini ele alan felsefe dalıdır. Kısaca din hakkında düşünme ve açıklamadır.
Din Felsefesi: Din üzerine düşünen, araştıran, eleştiren ve sorgulayan bir felsefe alt disiplinidir.

Din-Felsefe İlişkisi

- İnsanın evrendeki yerini ve anlamını ararken kullandığı en önemli araçlar din ve felsefedir. Bu yüzden ikisi arasında yakın bir ilişki vardır. Çünkü her ikisi de varlığı (insan, evren) bir bütün olarak kavrama ve açıklama isteğindedir. Her ikisi de insan yaşamını anlama ve anlamlandırma çabası içerisindedir. Ancak ikisinin de kaynakları farklıdır.

Felsefe

- Akla ve mantığa dayanır.
- Kaynağı insan ve akıldır.
- Eleştirel ve sorgulayıcıdır.

Din

- İnanca dayanır.
- Kaynağı İlahî'dir, Tanrı'dır.
- Dogmatiktir, eleştiriye kapalıdır.

Felsefenin Dine Bakışı

1 Rasyoneldir.

2 Eleştireldir.

3 Tutarlıdır.

4 Nesneldir.

5 Kapsamlıdır.

Din Felsefesi ile Teolojinin Karşılaştırması

Din Felsefesi

Geneldir.

Nesneldir.

Rasyoneldir.

Normatif değildir.

Eleştirel, sorgulayıcı ve kuşkucudur.

Teoloji

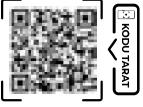
Genel değildir.

Özneldir.

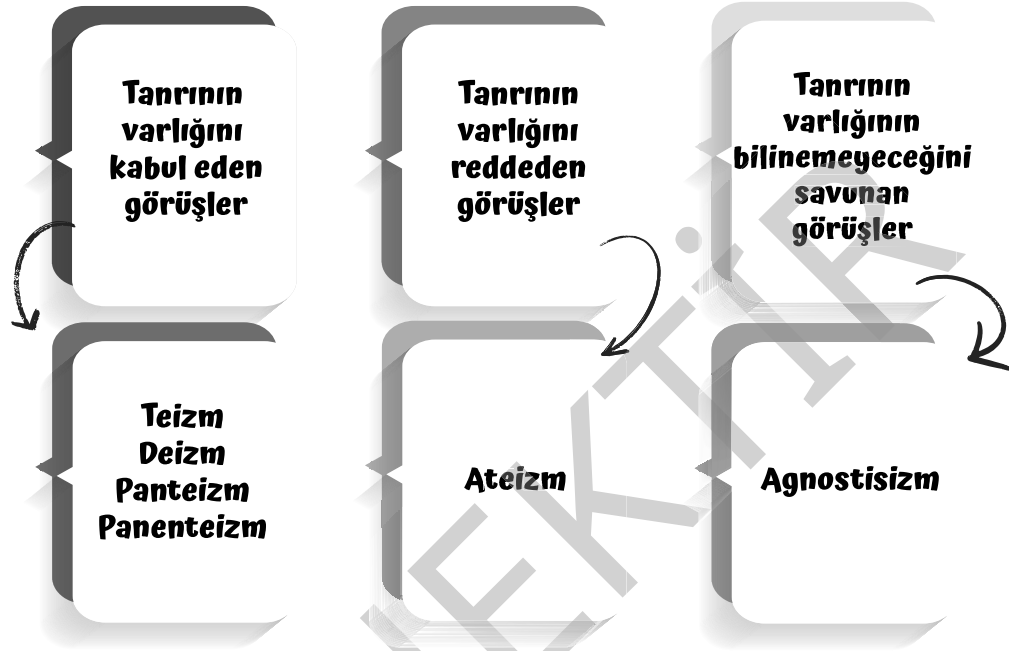
İlahidir.

Normatiftir.

Dogmatiktir.

⇒ Tanrı Var mıdır?

Tanrının varlığını kabul edenler

Teizm

Tanrı evreni yaratmıştır ve gerektiğinde müdahale eder. Tanrı evrenle sürekli ilişki hâlinindedir. Tanrı öncesiz ve sonrasızdır. Tanrı evrenin mutlak hâkimidir. Tanrı işiten, gören, bilen ezeli ve ebedidir. Tek tanrılı dinler teizme örnektir.

Deizm

Tanrı evreni yaratmış ve kendi yasalarına göre işleyen bir hâlde bırakmıştır. Yani Tanrı evrene müdahale etmez. Tanrı evrene aşkındır. Deistler mucizelere, batıl peygamberlere, vahiye hatta dinlere inanmazlar.
Temsilcileri: J. Locke, J.J. Rousseau, Voltaire

Panteizm

Tanrı ve evreni bir ve özdeş olarak gören anlayıştır. Her şey Tanrı'dır ve Tanrı da her şeydir. Tanrı evrene içkindir. Tanrı'nın evrenden ayrı ve bağımsız bir varlığı yoktur. Bu görüş peygamber, kutsal kitap, vahiy ve dini inanç uygulamalarını kabul etmez.

Temsilcileri: Spinoza, Bruno, Plotinos'tur.

Panenteizm

Her şey Tanrı'dır, ancak Tanrı ve evren bir değildir. Tanrı evrenin dışındadır. Tanrı'yı soyut, mutlak ve değişmez gibi yönleriyle evrenin üstünde gören; somut, görelî ve değişen yönleriyle de evrenin içinde gören anlayıştır.

Temsilcileri: Muhyiddin Arabî'dir.

Tanrının Varlığını Reddedenler

Ateizm

- Tanrı'nın varlığını kabul etmeyen ve tüm dinlere karşı olan görüştür.
- Ateizme göre evren kendiliğinden varolmuştur. Ateistler ruhun ölümsüzlüğünü ve ahiret hayatını kabul etmezler.
- **Temsilcileri:** Nietzsche, Marx, J. P. Sartre

Tanrının Varlığı Konusunda Bilinmezci Olan Yaklaşımlar

Agnostisizm

- Tanrı'nın varlığı ve yokluğu bilinemez.
- Tanrı, insanın bilme gücünü aşar. İnsan yaşamı kısa ve bilgi kaynakları sınırsızdır.
- Teizm ile ateizm arasında, tam ortada duran bir yaklaşımdır.
- **Temsilcileri:** Protagoras ve T. Huxley

TANRI'NIN VARLIĞINA İLİŞKİN KANITLAR

01

TELEOLOJİK KANIT

- Evrendeki, doğadaki amaç, ve düzenlilik Tanrı'nın varlığını kanıtlar.
- Evrendeki düzen, amaçlılık ve plan bizi düzeni sağlayan Tanrı kavramına götürür.

➤ Amaç Düzen

02

KOZMOLOJİK KANIT

- Var olan her şeyin var olmak için bir nedene ihtiyacı vardır. Nedenleri sonsuza kadar götüremeyeceğimiz için bir ilk neden bulmamız gerekir. Bu neden de hem kendisinin hem de var olan her şeyin nedeni olmalıdır. Bu da Tanrı'dır.
- Nedensellik ve yeter-sebep ilkesiyle Tanrı kavramı açıklanır.

➤ İlk Neden

03

ONTOLOJİK KANIT

- Tanrı'nın varlığının kanıtı, bizzat Tanrı kavramının kendisinde mevcuttur.
- Tanrı mükemmel varlıktır. İnsan ise kusurlu bir varlıktır. Peki ne dış dünyada ne de insanda olmayan bu kavram nereden gelmiştir. En yetkin ve mükemmel olan Tanrı'dan gelmiştir. Zihnimize yerleştirilmiştir. **Temsilcileri:** Anselmus ve Descartes'tir.

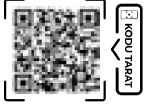
➤ Mükemmellik

04

AHLAKİ KANIT

- Tanrı olmasaydı her şey mübah olurdu.
- İyi ve kötünün bir anlam ifade edebilmesi için karşılıklarının olması gerekir.
- İyi ve kötünün karşılığının teminatı ise Tanrı'dır.

➤ İyi

Tanrının Varlığını Reddedenlerin Kanıtları

MADDE KANITI

- Madde öncesiz ve sonsuz olarak vardır. Eğer Tanrı fikrine yer verirse madde miktarının ya da kütle enerjisinin sıfır düzeyde olduğu bir başlangıç zamanının varolduğu düşüncesini kabul etmemiz gerekir ki bu da fizik bilimi açısından mümkün değildir.
- Yani madde denen şeyler ezelden beri vardır. Varolan bu varlıklar için yaratıcı bir Tanrı'ya gerek yoktur.

KÖTÜLÜK KANITI

- D. Hume kötülük problemi üzerinde durur. Ve şöyle der: "Tanrı kötülüğü önlemek istiyor da gücü mü yetmiyor. O hâlde Tanrı güçsüzdür. Yoksa gücü yetiyor da önlemek mi istemiyor o hâlde Tanrı kötü niyetlidir. Eğer Tanrı güçlü ise kötülükleri kaldırabiliyorsa bu kadar kötülük neden var?"

AHLAKİ GEREKÇELER KANITI

- Nietzsche'ye göre tüm ahlak kuralları yıkılmalıdır. Nietzsche'ye göre bu hayatta yenilmiş insanlar mutsuzluklarını gizlemek için kendilerine öte bir dünya yaratmışlardır. Beden sağlığına sahip olmadıkları için ruhun kurtuluşu masalını ortaya atmışlardır. Dünya zevklerinden pay almadıkları için günah kavramını ortaya atmışlardır. Tanrı inancı gibi tüm inançlar, insanın insan olması önündeki en büyük engeldir.

PSİKOLOJİK KANIT

- İnsanlar yaşamlarındaki zorlukları, baskıları ve bu sıkıntıları yenmek için bağlanacak bir güç olarak Tanrı'ya ihtiyaç duymuşlardır. Ancak kendi kendine yeten insanın Tanrı'ya ihtiyacı yoktur.

Evrenin Yaratılış Problemi

Evren yaratılmış mıdır?

Tanrı ile evren arasında nasıl bir ilişki vardır?

Evren sonlu mudur, sonsuz mudur? (Ezeli ve ebedi midir?)

- 9. yy.da İslam filozoflarından El Kindî'ye göre evren öncesiz değil, sonradan olandır. Evrende var olan varlıklarda değişimler gözlemlendiğini, bunun zaman olgusunun kanıt olduğunu ve zamanın da evrenin sonlu olduğuna kanıt olduğunu ileri sürer. Evren sonlu olduğuna göre onun bir başlangıcı olduğunu ve bunun başlatıcısının da zorunlu olarak sonsuz bir varlık olacağını belirtmiştir.
- Ateizm, evrenin varoluşunda yalnızca maddenin var olduğunu; onun dışında hiçbir şey olmadığını savunur. Ateizm evrenin ezeli ve ebedi olduğunu savunan materyalizmi temele alır.
- Agnostisizm, evrenin varoluşunun, sonlu mu sonsuz mu olduğu konusunda kuşkucu tavrını sürdürür ve bunların da mutlak olarak bilinemeyeceğini iddia eder.

Ruhun Ölümsüzlüğü Problemi

Ölümden sonra yaşam var mıdır?

Ruh ölümsüz müdür?

Ruh, bedenle beraber ölür mü? Yoksa yaşar mı?

- Felsefe de bu probleme yönelik farklı görüşler vardır.
- Platon'a göre ruh önce de vardır, sonra da var olmaya devam edecektir. Çünkü ruh hayattır ve insanın özüdür.
- Aristoteles'e göre ruh bir form olarak bedene aittir ve beden yok olduğunda o da yok olur.
- Din felsefesi ile ilgilenen filozoflar genel olarak ruh ve beden bir aradalığını kabul etmiştir.
- Ruhun olmadığını savunan filozoflar da vardır ve onlar için ölümden sonra yaşam yoktur.